Мерки на монетарната политика во 2012 и 2013 година

Народна банка на Република Македонија

СОДРЖИНА:

- ❖ Макроекономски услови
- ❖ Монетарни мерки –цели и ефекти
- ✓ Благајнички записи
- ✓ Задолжителна резерва
- ✓ Расположливи депозити

❖ Теми за дискусија

Макроекономски услови

Во 2012 година економската активност забележа умерено намалување...

Макроекономски услови

...при забрзано опаѓање на кредитната активност, доминантно заради забавениот раст на кредитирањето на претпријатијата...

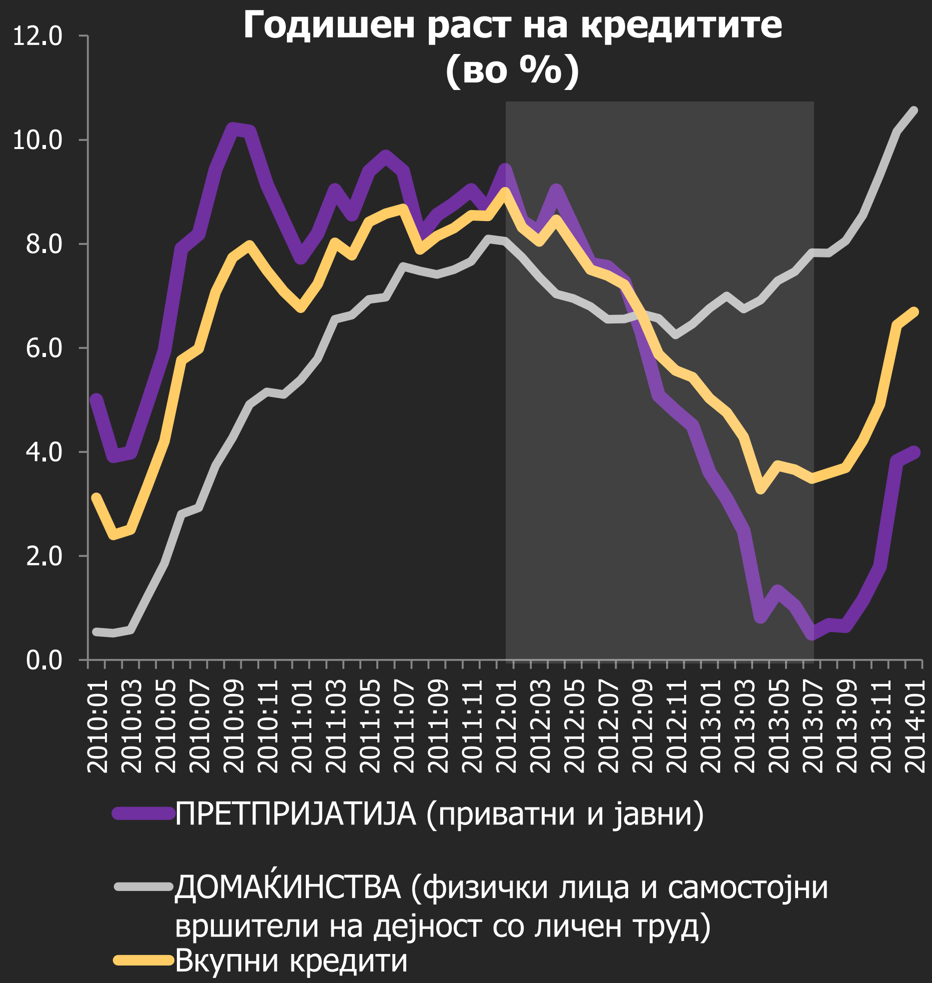

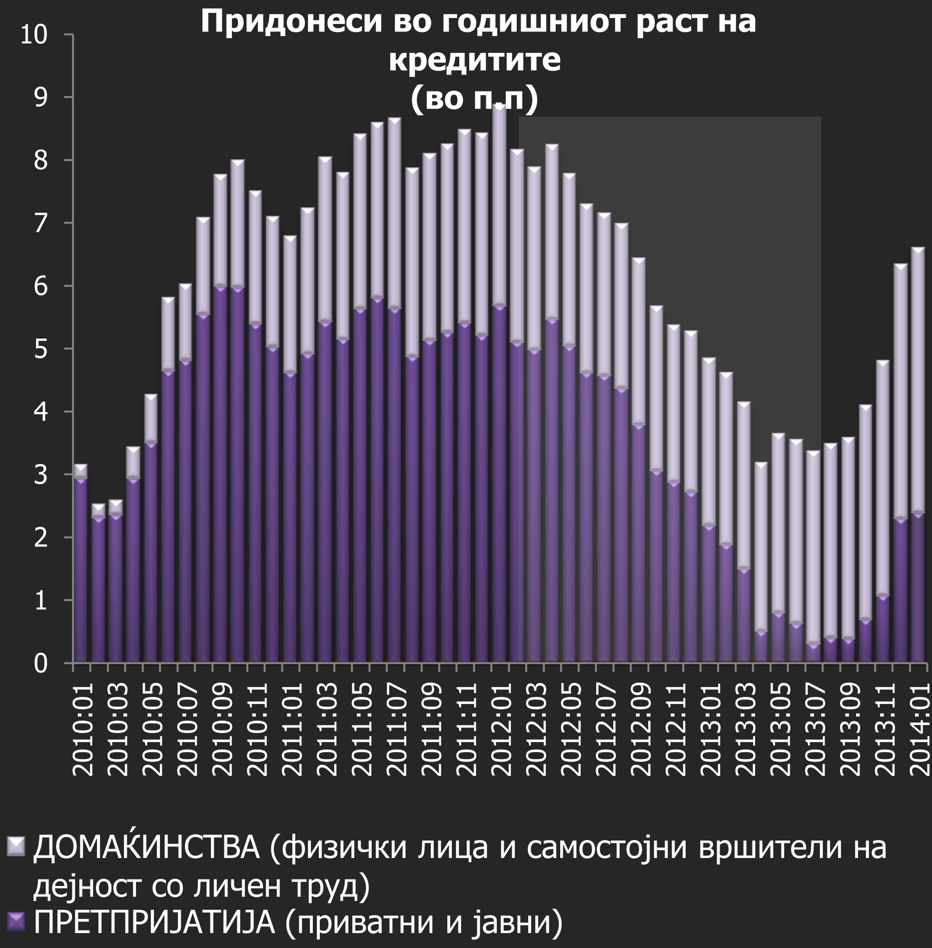

Макроекономски услови

кредитни барања на пр-ја во 2011 и 2012 година

...причините - на двете старани, слаба побарувачка, но и намалена понуда – висок раст на бројот на одбиени кредитни барања на пр-ја.

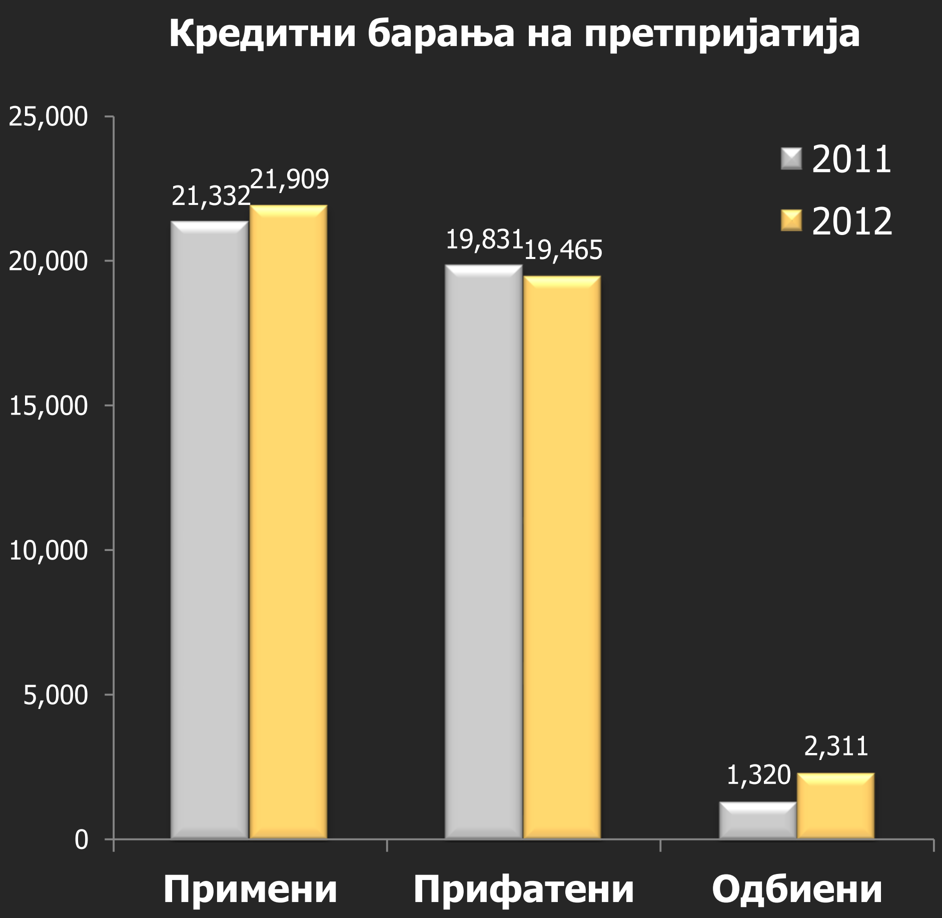

Макроекономски услови

Во услови на слаба лична потрошувачка, инфлациските притисоци во овој период главно беа под влијание на порастот на цената на храната и енергијата, и на влијанието на еднократни фактори.

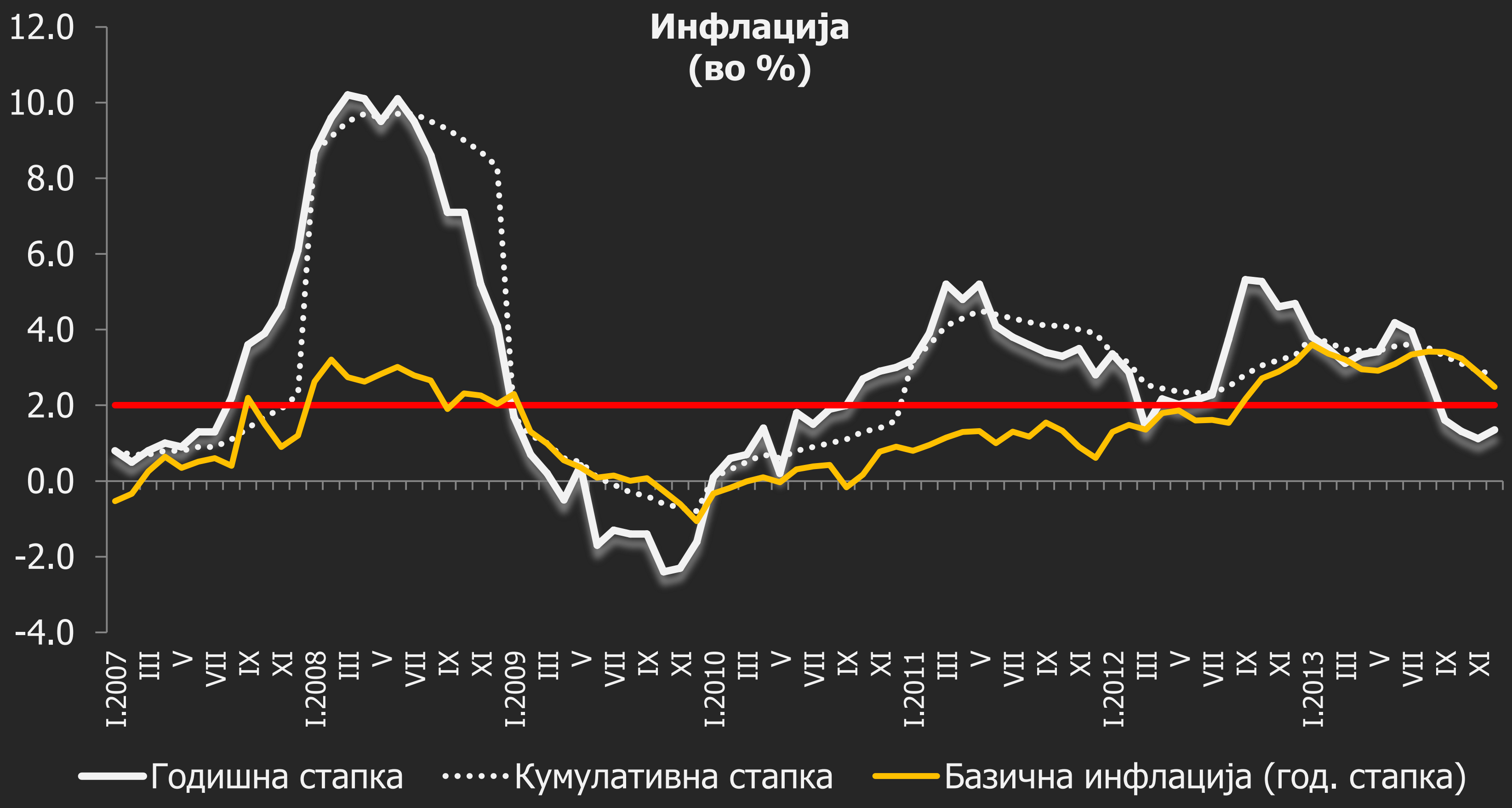

Движењата на кредитниот пазар во 2012 и во 2013 година укажаа на потреба од преземање на монетарни мерки во насока на поддршка на кредитирањето.

Монетарни мерки – благајнички записи

- **Намалување на каматната стапка** во 2012 и 2013 година во три наврати

- **Промена на тип на тендер** во април 2012 година и во јули 2013 година (од тендер со каматни стапки -ограничен износ и максимално утврдена стапка на тендер со износи -ограничен износ и каматна стапка)

- **Одржување на непроменето ниво на благајнички записи во 2013 година**

Цели на мерките

Покрај намалувањето на основната каматна стапка за кумулативни 75 базични поени во 2012 и 2013 година, со цел намалување на активните каматни стапки и зголемување на кредитната побарувачка...

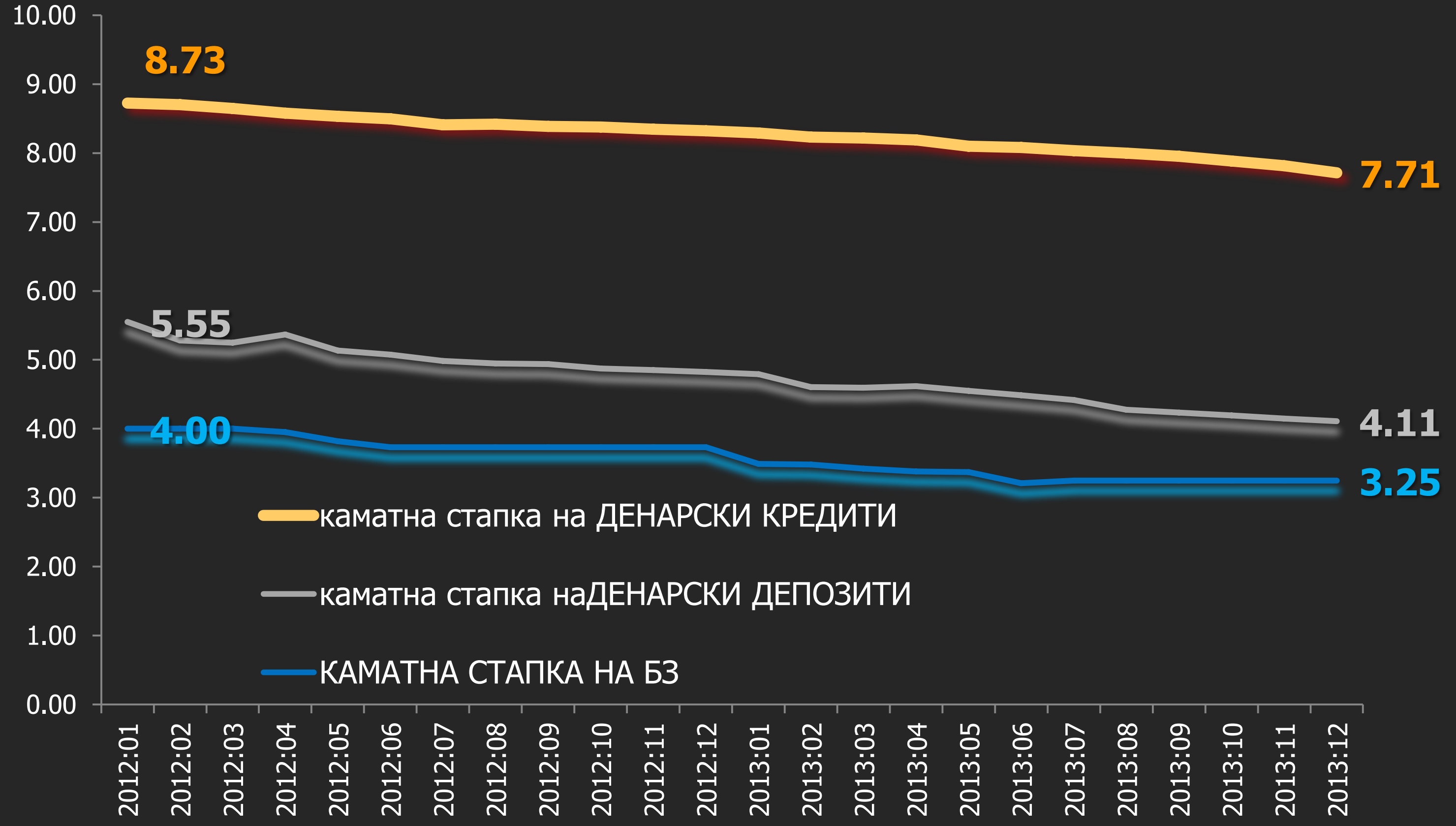

Цели на мерките

*…сетот на останатите мерки –**првенствено кај ЗР** беше дизајниран за да одговори на неколку структурни проблеми во македонската економија и банкарскиот систем:*

1) **Намалување на рочната неусогласеност во билансите на банките** – заради депозитна база на краток рок;

2) **Зголемување на квалитетот на кредитната понуда** преку кредитирање на системски значајни сектори во економијата коишто генерираат нето-девизни приливи (нето – извозниците) или создаваат услови за намалување на енергетската зависност на економијата (домашните производители на електрична енергија), што е особено значајно во услови на стратегија на таргетирање на курсот на денарот;

3) **Намалување на системскиот ризик на банките** креиран од сè уште високо учество на девизни депозити во пасива, што ја намалува ефикасноста на монетарната трансмисија и

4) **Проширување на опфатот на банкарски извори на финансирање и воспоставување на нови пазарни сегменти** кои ќе овозможат повисока конкуренција и ефикасна алокација на слободните ресурси.

(1) Цели на мерките

Намалување на рочната неусогласеност во билансите на банките

Септември 2011 година

❖ воведување стапка 0% на ЗР за обврските на банките кон физичките лица со договорна рочност над две години

(1) Ефект од мерката

- **Примената од јануари 2012 година даде дополнителен импулс врз поволните трендови во рочната структура на штедењето на домаќинствата...**

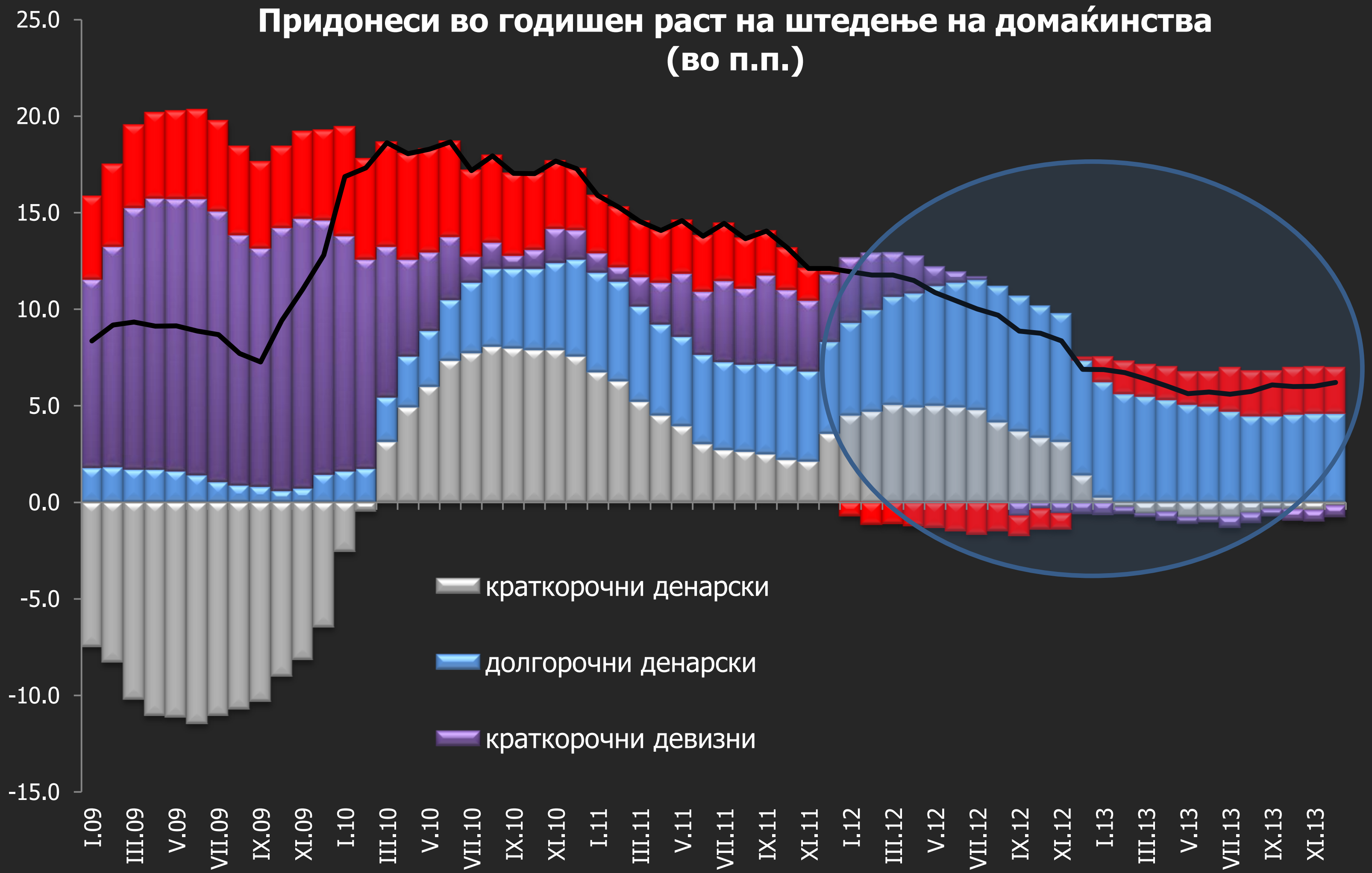

(2) Цели на мерките

Зголемување на квалитетот на кредитната понуда

- **Извозот на традиционалните сегменти - потенцијал за кредитирање...**
- **Раст бележи извозот на електрични машини и опрема и на хемиски производи – поврзан со работењето на нови производни капацитети...**

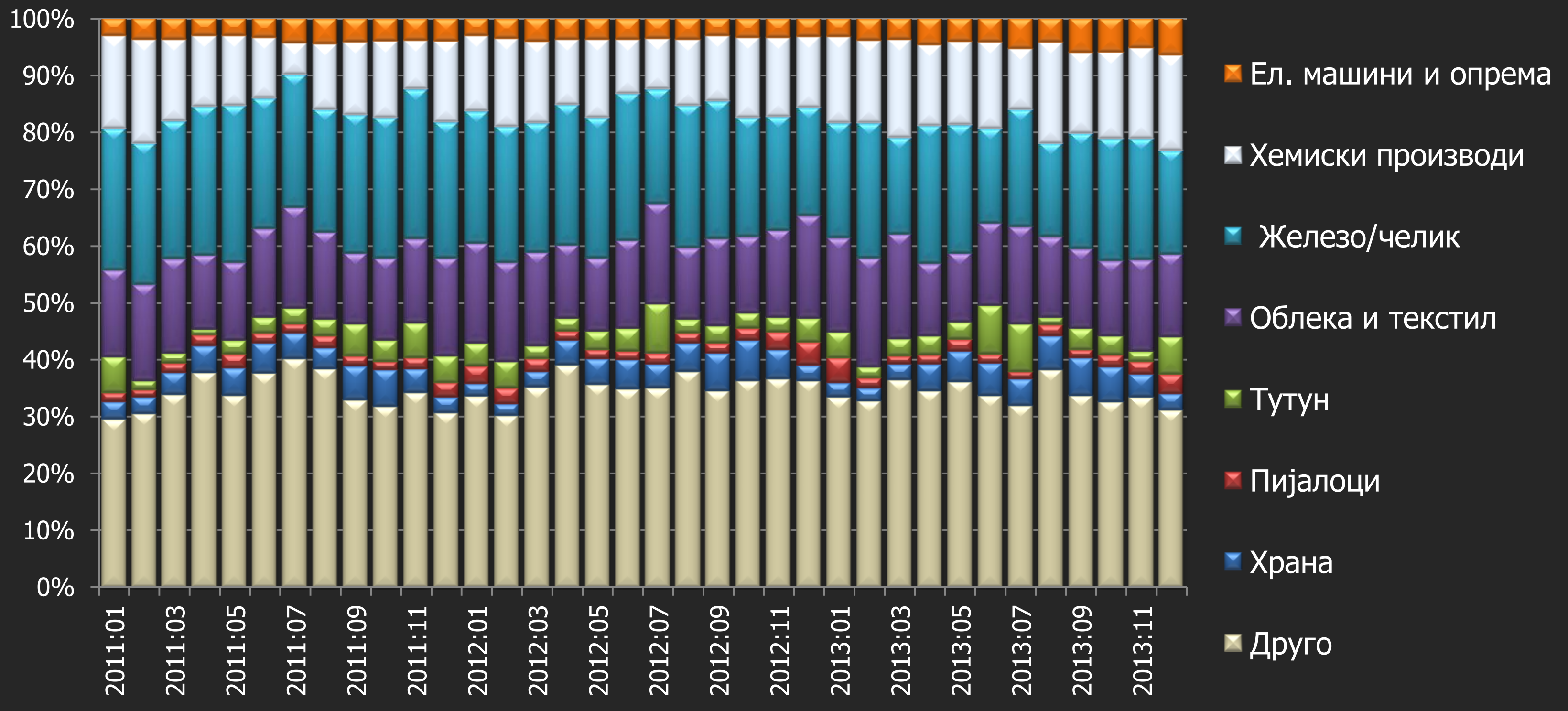

(2) Цели на мерките

Зголемување на квалитетот на кредитната понуда

Во рамки на увозот, значајно учество има увозот на минерални горива и електрична енергија во просек 19% во вкупниот увоз и во просек 24% во вкупната побарувачка за девизи (фирми од дејноста пр-во и трговија со електрична енергија просечно учествуваат со 7% во вк. побарувачка на девизи)

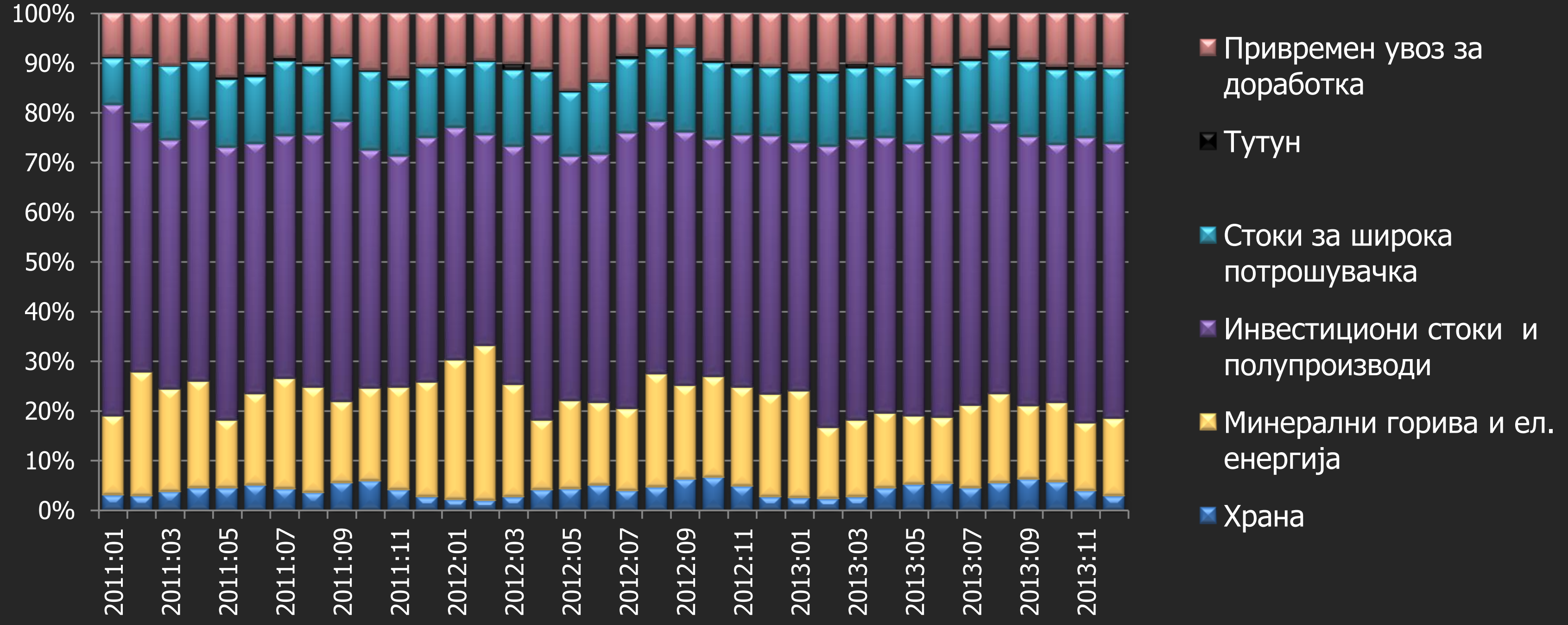

(2) Цели на мерките

Зголемување на квалитетот на кредитната понуда

Ноември 2012 година

- **во насока на поттикнување на кредитирање на системски значајни сектори**
    - **намалување на основа за задолжителна резерва на банки за износ на новоодобрени кредити на нето-извозници и домашни производители на електрична енергија**

(2) Ефект од мерката

- Примената на мерката од јануари 2013 година е лимитирана по банки и по типови на кредитни производи (6.995 мил. денари вкупно одобрени кредити)

(3) Цели на мерките

Намалување на системскиот ризик на банките

Јули 2013 година

- во насока на натамошно поттикнување на домашното штедење, се продолжи со диференцијација на стапки на ЗР
  - зголемување на стапка на задолжителна резерва во странска валута од 13% на 15%
  - намалување на стапка на задолжителна резерва во денари од 10% на 8%

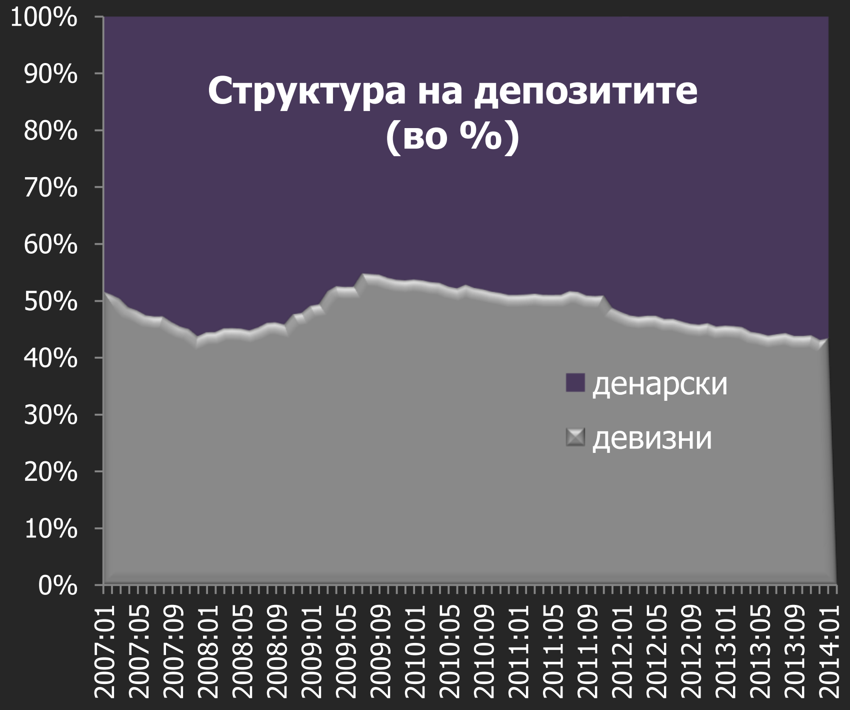

(3) Ефект на мерката

- **Примената од септември 2013 година даде дополнителен импулс врз поволни трендови во валутна структура на обврските на банките**

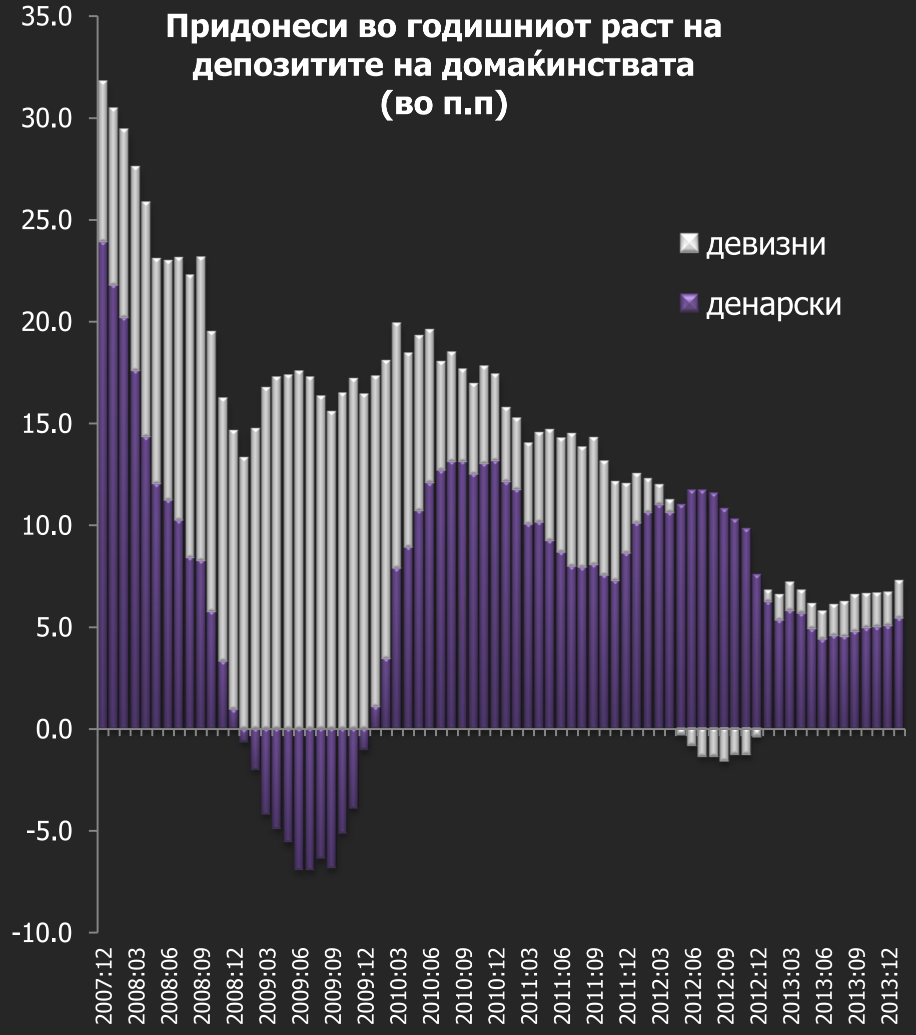

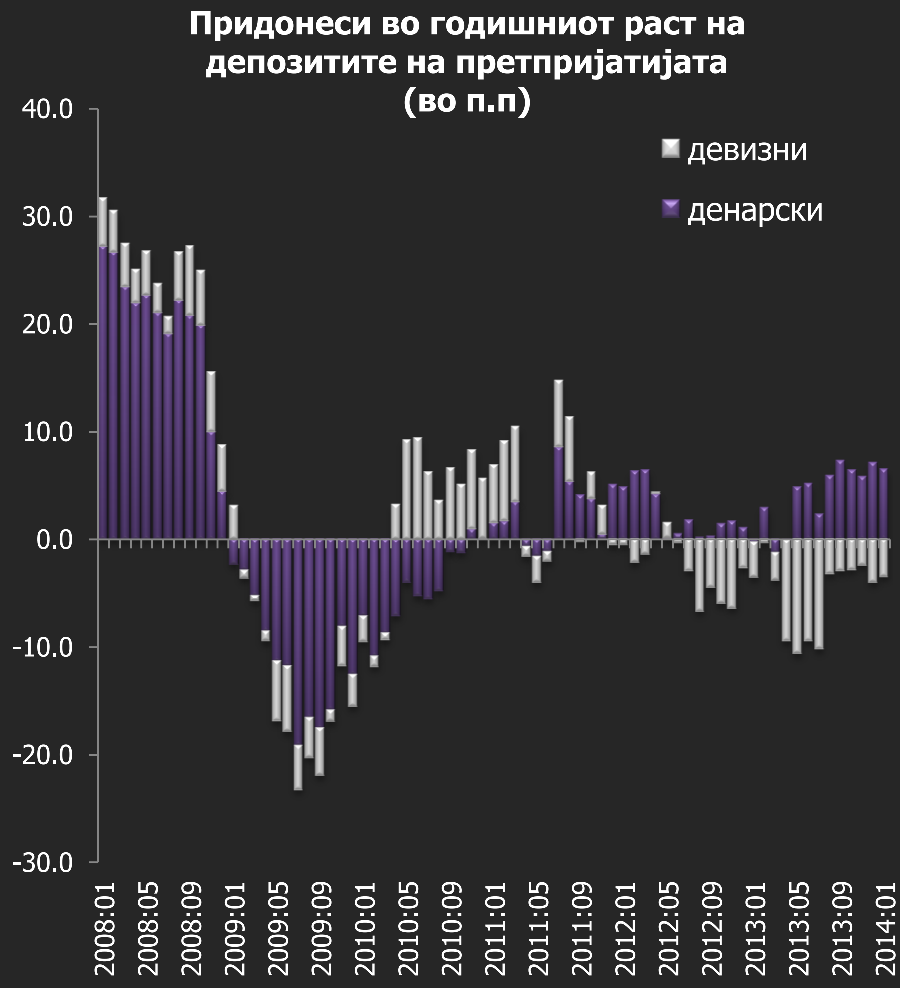

(4) Цели на мерките

Проширување на опфатот на банкарски извори на финансирање

Јули 2013 година

- во насока на стимулирање прилив на странски долгорочен капитал
  - стапка на ЗР од 0% за обврски кон нерезиденти -финансиски друштва со договорна рочност над 1 година
  - стапка на ЗР од 0% за обврски кон нерезиденти со договорна рочност над 2 години
  - стапка на ЗР од 13% (непроменета) за обврски кон нерезиденти – финансиски друштва во странска валута со договорна рочност до 1 година

(4) Ефекти на мерки

- **Ограничена примена на мерката насочена кон стимулирање на приливи на долгорочен капитал од странство**
- **Обврските кон нерезиденти учествуваат со просечно 7,9% во пасивата на банките**

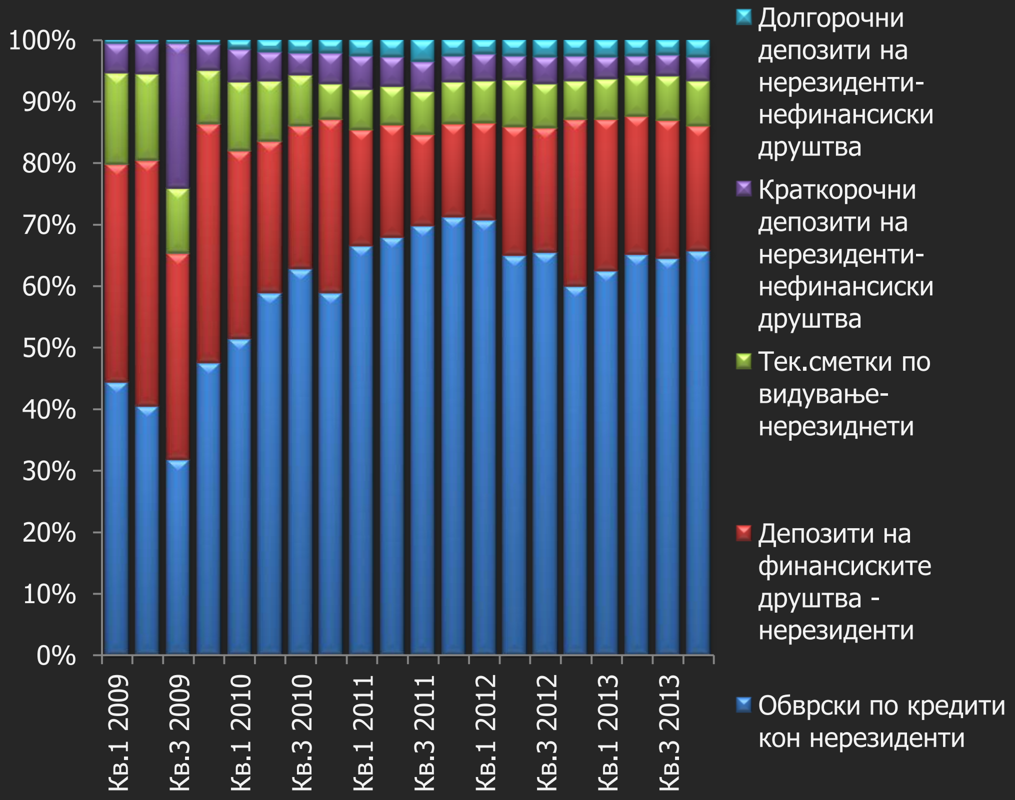

Монетарни мерки –ЗР
коишто не се користат од страна на банките

Септември 2011 година

- во насока на продлабочување на изворите на финансирање на банките и поттикнување на репо-пазар
  - воведување стапка 0% на ЗР за обврски на банките врз основа на репо – трансакции во денари

Ноември 2012 година

- во насока на стимулирање на развој на пазар на капитал и дополнителни извори на финансирање
  - намалување на основата на задолжителна резерва за вложувањата на банките во должнички хартии од вредност во домашна валута, издадени од нето извозници и производители на електрична енергија
  - стапка 0% за обврски на банките по издадени должнички хартии од вредност во домашна валута, со оригинален рок на достасување од најмалку 2 години

Монетарни мерки- временска рамка

	2012 година: јан.	2012 година: апр.	2012 година: мај	2013 година: јан.	2013 година: јул.	2013 година: сеп.	2013 година: дек.	2014 година: јан.
Промени кај оперативни процедури на инструменти		Промени во ОПЕРАТИВНАТА МОНЕТАРНА РАМКА			Примена на ТЕНДЕР СО ИЗНОСИ (огранична понуда и фиксна кам. стапка)		Примена МЕТОДОЛОГИЈА за потенцијална побарувачка за БЗ	
Промени кај каматни стапки на инструменти			к.с. на БЗ и расположливи депозити за 0,25 п.п.	к.с на БЗ и расположливи депозити за 0,25 п.п.	к.с. на БЗ и 7дд депозити за 0,25 п.п.			к.с. 7дд депозити за 0,25 п.п.
Промени кај систем на задолжителна резерва	Примена на стапки 0% за ДОЛГОРОЧНО ШТЕДЕЊЕ НА ФИЗИЧКИ ЛИЦА и РЕПО-ТРАНСАКЦИИ			Ослободување на средства од ЗР, за износ на кредити на НЕТО-ИЗВОЗНИЦИ И ПР/ЛИ НА ЕЕ и поттик за ПАЗАР НА КАПИТАЛ		Примена на 0% стапка на ЗР (ОБВРСКИ КОН НЕРЕЗИДЕНТИ НА ДОЛГ РОК) и понатамошно ДИФЕРЕНЦИРАЊЕ		Укинат на НАДОМЕСТ на ЗР

Монетарни мерки
ефект врз задолжителна резерва

И покрај растот на пасивата, наведените мерки влијаеја врз пад на задолжителната резерва во 2013 година за:

- **1.065 милиони денари на задолжителната резерва во денари**
- **799 милиони денари на задолжителната резерва во евра**

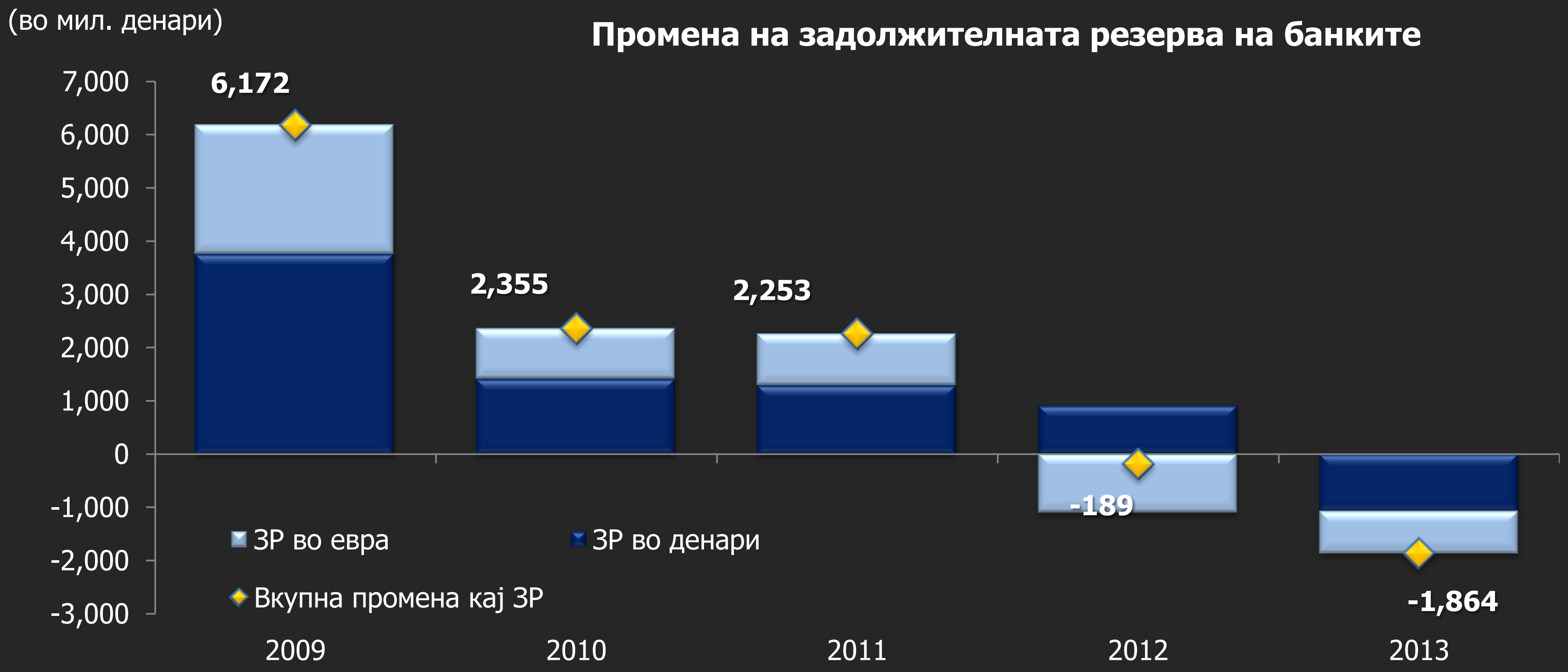

Монетарни мерки
ефект врз задолжителна резерва

Креирана ликвидност од мерките кај ЗР во 2012 и 2013 година е во износ од 3.191 мил. денари:

- **Ефектот на мерките за стапка 0% во 2013 година е 2.055 мил. денари; од почетокот на примената (јан.2012 год.) е 2.680 мил. денари**
- **Ефектот на мерката за намалување на ЗР за износ на кредити на нето-извозници/ производители на ЕЕ изнесува 511 мил. денари во 2013 г.**

Ликвидносен ефект од мерки

Монетарни мерки – расположливи депозити

- **Намалување и на каматната стапка на расположливите депозити во 2013 година:**
  - во февруари, на 7 дневните депозити од 2% на 1,75% и на депозитите преку ноќ од 1% на 0,75%
  - во јули, повторно намалување на каматата на 7 дневните депозити за 0,25 п.п. на ниво од 1,50% (во јануари 2014 година на ниво од 1,25%).

- **Активно користење на овие инструменти од страна на банките:**
  - просечната состојба на средствата во 7 дневни депозити во 2013 година изнесува 4.071 мил. денари и е за 3 пати повисока од 2012 година,
  - раст е регистриран и кај користењето на депозитите преку ноќ (од 358 мил. денари во 2012 година на 698 мил денари во 2013 година).

Ефекти врз кредитиот раст

Постепено заживува кредитната активност - расте побарувачката за кредити, но и спремноста за кредитирање- годишно намалување на бројот на одбиени кредитни барања на пр-ја.

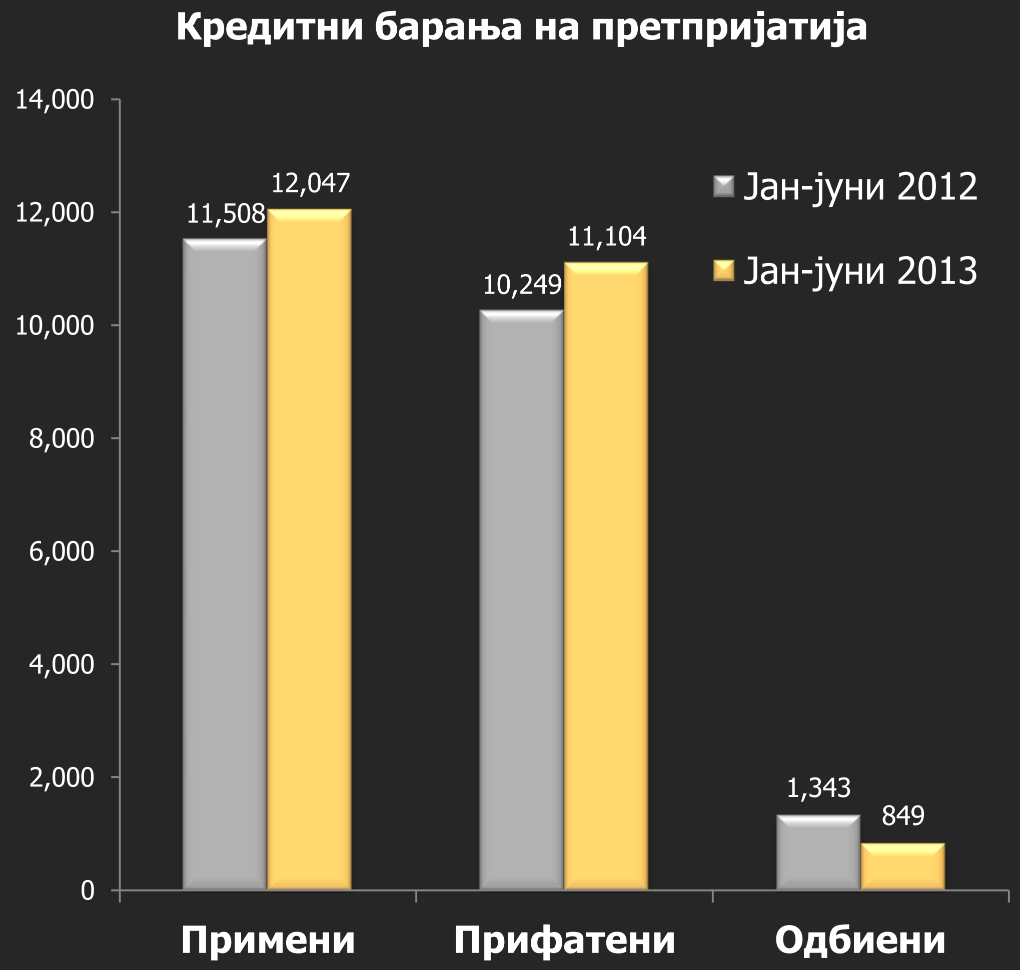

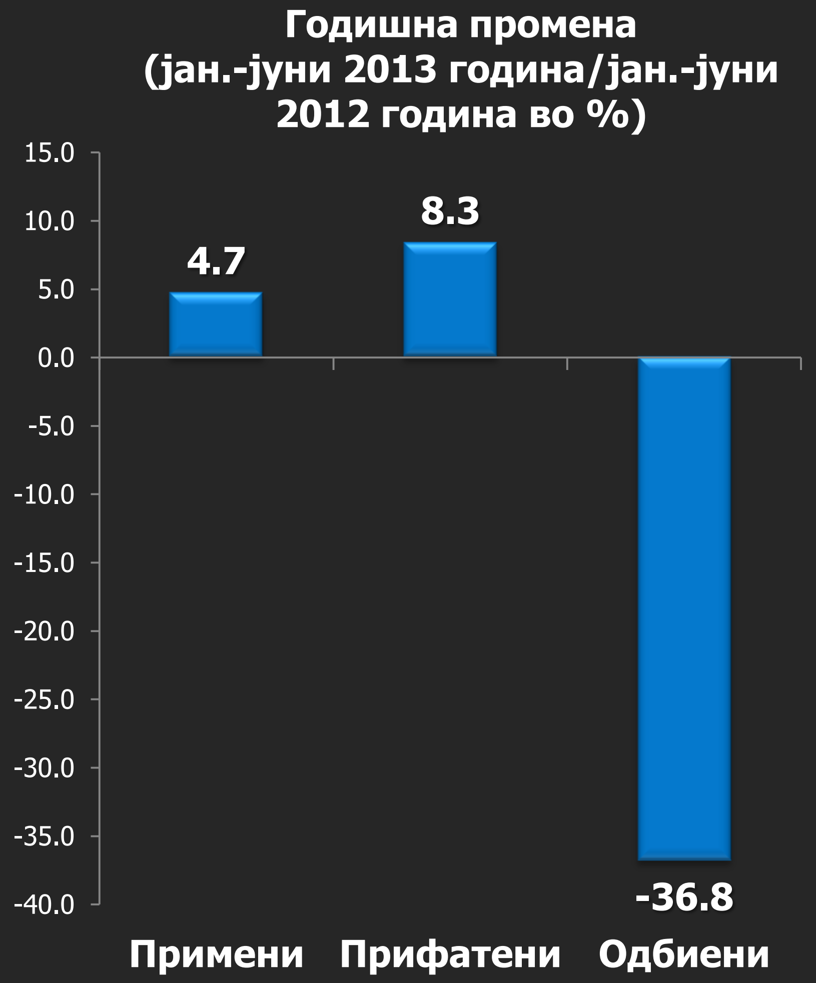

Ефекти врз кредитиот раст

На крајот од 2013 година, кредитниот раст достигна 6,4% на годишна основа, а во јануари 2014 година 6,7%...индикации за заживување на кредитирањето на претпријатијата!

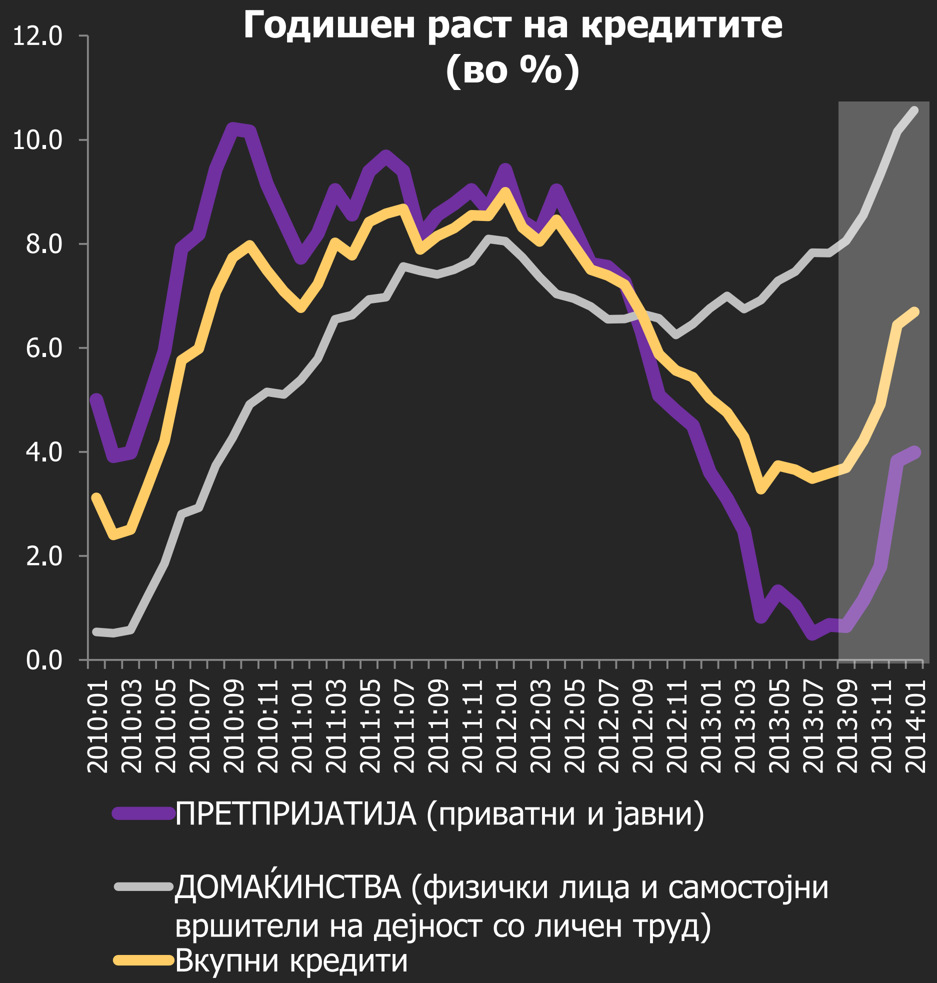

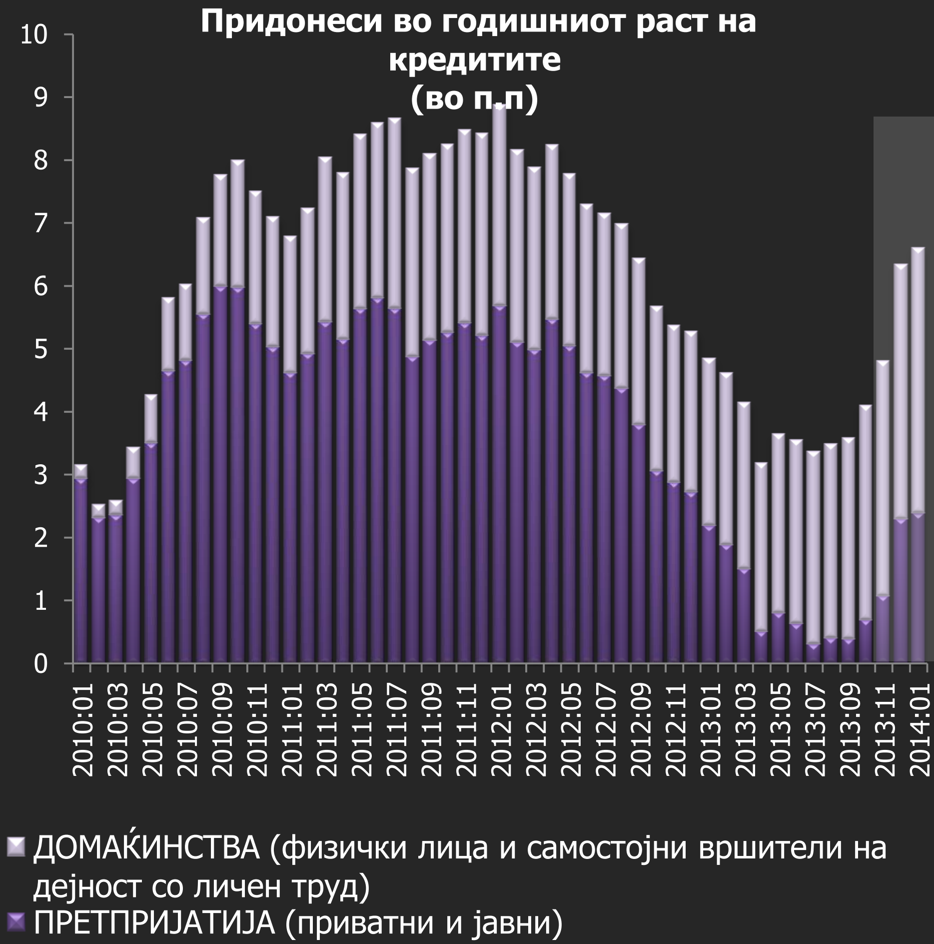

Теми за дискусија

- Согледување на идни кредитни движења
- Праксата на примена на мерката кај кредитите на нето-извозниците
- Можности за зголемување на кредити за домашни производителни на електрична енергија
- Причини за мала примена на кредити со изменети услови
- Примена на 0% на ЗР на одредени позиции од пасивата